

Αριθ. ΕΤ, 132833

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

1876

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡΑΓΚΩΝ 6.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ. ....

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΛΑ

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον της Έστιας: Όδου Σταδίου, 6.

1876

ἜΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πρώτος

Συνδρομή ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 30.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἰς ἑτήσια — Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 8.

11 Ἀπριλίου 1876

Ἀπὸ τῆς σήμερον ἡ Ἔστια θὰ πωλῆται, ἐν τε ταῖς ἐδοῖς καὶ ἐν τῇ γραφεῖφ αὐτῆς, ἀντὶ λεπτῶν 20. Ἡ αὐξήσις αὐτῆ ἐπιτρέπει τῇ Διευθύνσει νὰ μὴ ὀρίξη τοῦ λοιποῦ ἐκ τῶν προτέρων τὸν ἀριθμὸν τῶν πωλουμένων φύλλων.
Ἐν τῇ γραφεῖφ θὰ πωλῶνται ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν προηγουμένων φύλλα πρὸς λεπτὰ 30.
Εἰς τὸ μέτρον τοῦτο προέβη ἡ Διεύθυνσις ἕνεκα τῆς μεγάλης ζήτησεως φύλλων, ὑπερβαίνοντων κατὰ πολὺ τὰ ὀριζόμενα πρὸς πώλησιν.

τὸ φαντάζεσθαι. Βεβαίως αἱ πτελέαι καὶ αἱ κασταναὶ δὲν εἶναι ἴσαι πρὸς τὰς δρύς· ἀλλ' αἱ μεγάλαι πτελέαι καὶ αἱ δυναταὶ κασταναὶ εἶναι ὡραία δένδρα ὅσον καὶ αἱ ὡραία δρύς. Ἡ ἰσότης δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἤμεθα ἕλοι τὸ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἢ εἰς τὸ νὰ ἤμεθα ἕλοι τὸ αὐτὸ πρῆγμα. Συνίσταται εἰς τὸ νὰ κατέχωμεν ἐπίσης καλῶς τὴν θέσιν ἢ ὅποια ἐδόθη εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ ἐκπληρωθῆμεν ἐπίσης καλῶς τὸ χρέος μας.

ΠΡΟΛΗΨΙΣ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙ ΤΟΥ ΛΟΟΥ

Κατὰ τὸν Ἀλφόνσον Κάρρ, ὑπὸ ***

Συγγραμ. 181 σελ. 208.

Ἐρ.—Τί εἶναι ἡ ἐλευθερία;
Ἀπ.—Ἡ ἐλευθερία εἶναι τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ τις κατὰ τὸ λογικόν του καὶ τὴν καρδίαν του, συμμορφούμενος μὲ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος του.

Ἐρ.—Ἀλλὰ οἱ νόμοι δὲν περιορίζουν τὴν ἐλευθερίαν;

Ἀπ.—Οἱ νόμοι ἔχουν σκοπὸν νὰ ἐκασφαλίσουν τὴν ἐλευθερίαν ἕλων, θέτοντες ὅριον εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἐκάστου, τὴν ἐλευθερίαν πάντων. Ὁ νόμος π. χ. σὲ στερεῖ τὴν ἐλευθερίαν νὰ συντρίβῃς τοὺς φανοὺς καὶ νὰ θορυβῆς τὴν νύκτα· διότι ἐν τὸ ἐσυγχῶρει δὲν θὰ εἶχαν οἱ ἄλλοι τὴν ἐλευθερίαν νὰ εὐλέπουν ἢ νὰ κοιμῶνται· τὴν ἐλευθερίαν αὐτὴν ἐγγυᾶται καὶ πρὸς σὲ τὸν ἴδιον αὐτὸς οὗτος ὁ νόμος, ὁ ὅποιος σὲ ἀπαγορεύει νὰ κάμῃς πρὸς τοὺς ἄλλους ὅ,τι δὲν ἐπιθυμοῖς νὰ κάμωσιν οἱ ἄλλοι πρὸς σέ.

Ἐρ.—Ἡ ἰσότης ἡμπορεῖ νὰ ὑπάρξη, καὶ τί ἐστὶν ἰσότης;

Ἀπ.—Ἡ ἰσότης δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ὅπως δὲν ὑπάρχει καὶ μεταξὺ τῶν δένδρων τῶν δασῶν. Ὁ σπόρος δένδρωντινῶν πίπτει εἰς γῆν πλέον εὐφορον, ὅπου ὑπάρχει περισσότερος ἀῆρ καὶ ἥλιος, καὶ διὰ τοῦτο γίνονται μεγαλύτερα καὶ δυνατώτερα. Ὁ νόμος δὲν εἶναι ἀνθρώπινος εἰς τὸν ὅποιον νὰ πρέπη καὶ νὰ δύναται τις νὰ ἐναντιωθῇ· εἶναι νόμος ἀμετάβλητος τῆς φύσεως καὶ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὅμως ἡ ἰσότης ἢ ὅποια δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως, ὑπάρχει πολὺ περισσότερον ἢ ὅσον

Ὁ καλὸς γεωργὸς εἶναι ἴσος πρὸς καλὸν συγγραφέα· ἀλλ' ὁ μέτριος συγγραφεὺς δὲν εἶναι ἴσος οὔτε πρὸς μέγαν συγγραφέα οὔτε πρὸς μέγαν γεωργόν.

Ἐρ.—Τί εἶναι ἀριστοκρατία;
Ἀπ.—Παρ' ἡμῖν ἀριστοκρατία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ λέξις σημαίνουσα τὴν ὑπεροχὴν τῆς διανοίας καὶ τῆς ἀρετῆς τινός.

Ἐρ.—Ἡ ἀριστοκρατία καὶ ὁ λαὸς εἶναι δύο τάξεις ἐχθραὶ;

Ἀπ.—Ὅχι· ἡ ἀριστοκρατία περιέχει ὅλους τοὺς ἀρίστους· ἐάν ἦσαι στρατιώτης ἀνδρείος καὶ παιθαρχικὸς, ἐάν ἦσαι ἐργάτης φιλόπνοος, ἐπιτήδειος καὶ τίμιος, ἀνήκεις διὰ τοῦτο καὶ μόνον εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν. Ἐν φιλόφρον καὶ ἀγαθὸς, κατατάττεσαι μεταξὺ τῶν καλῶς ἀνατετραμμένων ἀνθρώπων, καὶ ἐπομένως μεταξὺ τῶν ἀριστοκρατῶν.

Ἐρ.—Τί ἐννοοῦμεν λέγοντες ὅτι οὗτος μὲν εἶναι ἐργατικὸς, ἐκεῖνος δὲ ἀργός; Εἶναι δίκαιον νὰ ἐργάζωνται οἱ μὲν καὶ νὰ κἀθῆνται ἀργοὶ οἱ δέ;

Ἀπ.—Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τοὺς ἀργούς μὲ ἐκείνους οἵτινες ἀναπαύονται μετὰ τὴν ἐργασίαν. Ἀλλὰ καὶ δὲν πρέπει νὰ ὑποθέτωμεν ἀργούς τοὺς μὴ ἐργαζομένους διὰ τῶν χειρῶν. Παρατήρησε ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι τοὺς ὀποιούς θεωρεῖς ἀργούς διασκεδάζουν τὴν Κυριακὴν καὶ τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως κωπηλατοῦντες, βουκνίζοντες, σκάπτοντες καὶ τὰ τοιαῦτα, δηλαδὴ ἐπιδίδονται εἰς ἐπιπόνοιας ἐργασίας, καὶ τοῦτο διὰ νὰ ἀναπαυθῶν. Ὁ στρατηγὸς ὅστις δὲν φρουρεῖ, καὶ δὲν φέρει πυροβόλον, δὲν εἶναι πλέον ἀργός τοῦ κοπιῶντος στρατιώτου. Ὁ ἀρχιτέκτων, ὁ διαγράφων τὸ σχέδιον μιᾶς οἰκίας, ἐργάζεται ὅσον καὶ ὁ κτίστης καὶ ὁ λεπτοεργός, οἱ ὅποιοι κατασκευάζουν αὐτὴν. Οἱ ἀλη-

θείς άργοι είναι εκείνοι, οτινες επί προφάσει ότι φέρουν όνομα έργάτου, θέλουν χωρίς να εργασθούν να μοιρασθούν τον καρπόν της εργασίας άλλων, τους οποίους ονομάζουν άργους χωρίς να ήξεύρουν και αυτοί διατί.

Έρ.—Ο ελεύθερός άνθρωπος πρέπει να εργάζεται;

Άπ.—Ισα ίσα, διά να ήναι ελεύθερος πρέπει να εργάζεται. Νομίζω ότι ο άνθρωπος δεν ήμπορεί να ήχη μεγαλύτεραν ελευθερίαν από τα άγρια ζώα. Όλα κυνηγούν, ψαρεύουν ή ταξιδεύουν διά να εύρουν τροφήν.

Έρ.—Αλλά έκαστον των ζώων τούτων εργάζεται διά μόνον τον εαυτόν του.

Άπ.—Αν δεν εργάζεσαι παρά μόνον διά τον εαυτόν σου, δεν έχεις να περιμένης τίποτε από την εργασιάν των άλλων. Τότε πρέπει να καλ-λιερής την γήν, να σπείρης, να αλέθης, να ζυμώνης, πρέπει, διά να κάμης υποδήματα, να σφάζης τα ζώα, να τή εκδέρης, να κατεργάσεσαι τα δέρματα, να κόπτης και να βράπτης τα υποδήματα σου· διά να έχεις υποκάμισον, πρέπει να σπείρης λινόσπορον, να τον καθαρίζης, να τον μεταβάλης εις νήμα, να υφαίνης τή πανίον, να κόπτης, να βράπτης, και καθέξης δι' όλα τα αντικείμενα των αναγκών σου.

Αντι τούτων όμως, αν ήσαι γεωργός, προάγεις σίτον δι' έκαστον ανθρώπου, και εξ αυτών των έκαστων ανθρώπων ο μόνον τον αλέθει, ο δέ τον ζυμώνει, άλλοι κατεργάζονται τή δέρμα διά να κάμης υποδήματα, και άλλοι εργάζονται τή μαλλίων διά να κάμης φορέματα και τή ταιαυτά. Και άλλοι πάλιν διασχίζουν τήσ θαλάσσης και κινδυνεύουν διά να υπάγουν να σέ φέρουν βαμβάκιον, ζάχαριν, πέπερι. Τιοιουτρόπως σύ κάμνεις εν πράγμα διά τους άλλους, και οι άλλοι κάμνουν έκαστον διά σέ.

Επίκεινται ενίοτε.

ΠΩΣ ΤΡΕΦΟΜΕΘΑ

Συλλογία: 181 σελ. 210.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

Τά Όργανα.

Αν σου εξήγησα μέχρι τούδε την λέξιν **Όργανον**, διά να μη παρεκτραπώ μακράν του προκειμένου. Και πιθανώς μόν εννόησες περί τίνος πρόκειται, άλλ' όπως δή ποτε πρέπει να μάθης ακριβώς την σημασίαν του πράγματος.

Όργανον κυρίως σημαίνει εργαλείον, μέσον διά του οποίου εκτελούμεν ή εύκολύνομεν την επέλευσιν εργασίας τινός. Τα όργανα λοιπόν του σώματός μας εινε τα εργαλεία, διά των οποίων εκτελούμεν όλας τήσ πράξεις τής ζωής μας· και επειδή όλα τή μέρη του σώματός μας χρησιμεύουν εις κάτι, όλον τή σώμα

μας δεν εινε τίποτε άλλο ειμή άθροισμα όργάνων. Τιοιουτρόπως ή χείρ μας εινε όργανον, διά του οποίου συλλαμβάνομεν τή πράγματα· ο όφθαλμός μας εινε όργανον, διά του οποίου βλέπομεν· ή καρδιά εινε όργανον, διά του οποίου κυκλοφορεί τή αίμα κ.λ.

Διά τούτο δέ ή ζωή μας δεν εινε τίποτε άλλο, παρά τή άθροισμα τής προσθέσεως των ενεργειών, τήσ οποίας αποτελοῦσι τή όργανα του σώματός μας, και αιτινες εινε μόν χωριστά καθ' έαυτάς, συγκεφαλαιούνται όμως και συνενώνονται μυστηριωδώς εις μιαν κοινήν ενέργειαν και ζωήν.

Και όμως ή παρομοίωσις αὐτή εινε άρκετά ξηρά, και δεν δύναται να παραστήη άκριβώς τήν εικόνα τής ζωής.

Άς προσπαθήσω να σου τήν εκφράσω κάπως καλλίτερα.

Η λέξις όργανον εφαρμόζεται επίσης, και πρό πάντων εις τόν καθημερινόν βίον, εις τήν μουσικήν. Άς υποθέσωμεν λοιπόν προς στιγμήν, ότι τή όργανα του σώματός μας εινε μουσικά όργανα.

Παρερθέτης θεβαίως ποτέ σου εις καμμίαν συναυλιάν ή κοινάστειν· καθώς λέγομεν κοινός. Έκαστον όργανον τής μικράς ή μεγάλης όρχήστρας, ήτις δίδει τήν συναυλιάν, παίζει τή ιδιαίτερον μέρος τή οποίον εινε γραμμένον επίτηδες δι' αὐτό. Και όμως, μολοντί άλλο μέρος παίζει τή εν όργανον και άλλο τή άλλο, όταν παίζωσιν όλα τή όργανα έμού, μιαν μόνην άρμονίαν ακούει κανείς, και ή άρμονία αὐτή εινε μελωδία, και ή μελωδία εινε ή μουσική τήν οποίαν ήγραψεν ο μέγας άόρατος τεχνίτης, τόν οποίον δεν βλέπεις όταν ακούης τήν συναυλιάν. Δεν υπάρχει τότε διά τή ότρα μας ούτε αὐλός, ούτε σάλπιγξ, ούτε τετράχορδον, ούτε θάμβουτος, άλλ' ή Συμφωνία του Βαχόβεν, ή Εισαγωγή του Αδν Ιωάννου, του Μότσαρτ.

Αὐτό εινε και ή ζωή. Όλα τή όργανα παίζουν συγχρόνως, και μία μόνη υπάρχει μουσική, ή μουσική τήν οποίαν ήγραψεν ο Θεός.

Όταν δέ σου λέγω, ότι αὐτό εινε ή ζωή, μή υποθέσης ότι εινε αὐτό ακριβώς και άπαράλακτως, διότι, μά τήν αλήθειαν, οὐτ' εγώ ήξεύρω ακριβώς τί εινε, ούτε θα εύρης κανένα να σου τή ειλῆ, και αν γυρίσης όλον τόν κόσμον και ερωτήσης όλου του τούδ σοφός. Όσας δέ παρομοιώσεις και αν σου κάμω, όλα θα έχουν τή σφάλμα των· και διά να ένοήσης πόσον έχω δίκαιον, άρκεί να σου υποδείξω τή σφάλμα τής παρομοιώσεως τήν οποίαν πρό μικρού σου έκαμα. Σέ ειλῆ ότι ή ζωή μας όμοιάζει με όρχήστραν· και όμως εις μόν τήν όρχήστραν βλέπομεν πλησίον έ-

κάστου όργάνου και ένα μουσικόν, ενῶ εις τήν ζωήν μας βλέπομεν τή όργανον άλλά μουσικόν, δεν βλέπομεν κανένα.

Θά μ' ερωτήσης ίσως, διατί χάνω τόσον καιρόν να σου όμιλώ περί όργάνων, αντι να εξακολουθήσω τακτικά και ήσυχα τήν ιστορίαν τής κυκλοφορίας, τήν οποίαν ήρχισαμεν. Άλλά, καθώς σου προσίπα, εντός των όργάνων κλείεται τή μυστήριον τής ζωής μας, και απ' αὐτά κυρίως έπρεπε ν' αρχίσω, αν ήθελον να σέ διδάξω μεθοδικώς και κατ' επιστήμην, διότι εξ αυτών αρχίζουν όλα τή επιστημονικά ειθλια, άτινα πραγματεύονται τή αντικείμενον εις τή οποίαν και ήμεϊς καταγιόμεθα. Όποιονδδήποτε δέ εξ αυτών και αν ανοιξης, θα ιδής ότι εύθες εις τήν αρχήν διαίρει τή όντα τή· δημιουργίας εις ενόργανα και ανόργανα, εις όντα δηλ. τή όποια έχουν όργανα και εις όντα τή όποια δεν έχουν.

Ήμεϊς όμως επήραμεν τή πράγμα κάπως πρακτικώτερον, και ήρχισαμεν απ' άλλου, διότι πάντοτε είχομεν καιρόν, καθώς βλέπεις, να κάμνωμεν μικράς εκδρομάς δεξιά και άριστερά, διά να συμπληρώσωμεν όσα τυχόν κενά μας έπαρουσιάζοντο.

Είχα δέ κάπως και μερικούς άλλους λόγους, διά τους οποίους δεν ήρχισα τήν διδασχήν μου με γενικώς θεωρίας, με άφηρημένα πράγματα και με επιστημονικάς διαιρέσεις και υποδιαιρέσεις· ο κυριώτερος δέ εξ αυτών ήτον, ότι αν ήρχισα σοβαρά σοβαρά να σου λέγω πράγματα άνατανόητα, όλίγον θεβαίως θα με ήκουες, και ίσως ίσως δεν θα με ήκουες και διόλου. Εγώ τότε όλίγον θα εκέρδιζα και σύ δεν θα εκέρδιζες τίποτε. Καλλίτερα λοιπόν όπου ήρχισαμεν όπως ήρχισαμεν, και προχωρούμεν όπως προχωρούμεν.

Έδρα, άς επανέλθωμεν εις τή αίμα, τή οποίον τρέφει τή όργανα.

Επίκεινται συλλογία.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΙΑΧΟΣ.

ΑΠΟΔΗΜΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΛΟΝ

Λ'

Πάντες γινώσκομεν τήν αρχήν των προς τήσ άρκτικής χώρας αποδημιών, τήσ οποίας πολλοί επσεχίσθησαν από τριών εκατονταετηρίδων κατ' αρχάς μόν επί εμπορικῆ, σήμερα δέ επί επιστημονικῆ σκοπῆ. Η μεγάλη θαλασσοπλοία, ή σημαντικωτάτη εν τή ιστορίᾳ τής εμπορίας και του πολιτισμοῦ, χρονολογείται από τής χθές ούτως ειλῆν· διότι, περιωρισμένη ούσα επί πολλούς αϊώνας εν τή στενή λεκάνη τής μεσογείου, κατόρθωσεν επί τέλους, μετά τήν ανακάλυψιν τής Αμερικῆς, να υπερβή αὐτήν και να φθάση εις τή άπότατα τής ύψηλίου.

Επί μακρόν χρόνον θεωρήθη ή Ίνδική τόπος θαυμασιών και μύθων· τή διηγήματα τής Χαλιμάς, καθύσον άδύνατος σχεδόν υπελαμβάνετο ή μετάβασις εις τήν άπωτάτην χώραν τήν επικληθεϊσαν Καταϊ, όπου, κατ' τήν κοινήν γνώμην, ήρρεν άφθονος ο χρυσός και ήβρουν πληθή άρωμάτων και άλλων πολυτίμων ειδών. Επειδή δέ τή είδη ταύτα, τή όποια επίζηται τοσοῦτον ή Εύρώπη, μεταφέροντο εις αὐτήν σπανιότατα, επόμενον ήτο ν' απολεύσει, διά τήν έλλειψιν, μεγίστης τιμῆς· και ούτος υπήρξεν ο κύριος λόγος δι' εν απεβλεψαν εις άνεύρεσιν οδου θαλασσίας, τής διά ξηρῆς φαινομένης αδύνατου. Ο δέ Κολόμβος, ενῶ εφρόνει ότι εφθασεν εις τή Ίνδιαν, ανεκάλυψεν εξ εναντίας τήν Αμερικην.

Αλλ' επειδή αϊ μεγάλοι ιδέαι, αϊ ενδιαφέρουσαι διόκληρον εποχήν, δεν ανήκουσιν εις ένα μόνον άνθρωπον, ο δ' εκτελών αὐτάς ίκανοποιεί γενικῆν αξίωσιν, ούτω και του ενδόξου Γενουηνοῦ προηγέθησαν άλλοι. Η δέ ανακάλυψις τής νέας γῆς και των άρκτοτηριών του Ευέλπιδος και του Όρν, αντι να ελαττώση τον ζήλον των αναζητουόντων νέαν οδόν προς τή Ίνδιαν, υπέκαυσεν επι μάλλον τήσ εικασίας εκείνων οτινες υπέθετον ότι υπήρχεν οδός θαλασσία φέρουσα κατ' ευθείαν προς άρκτον από του Ατλαντικού εις τόν Ειρηνικόν Ωκεανόν. Οι μόν ανεζήτουν τήν οδόν ταύτην περιπλέοντες τήν Σιβηρίαν και τήν άρκτικήν Ασίαν, οι δέ τουναντίον προχωρούντες εις τήν θαλάσσαν τήν περι τήσ άκτάς τής Γροενλανδίας, ήτοι τήν άρκτοδυτικήν εισαδον τήν ανακαλυφθεϊσαν τῆ 1483 από του Μάκκλουρ. Τολμηροί τινες θαλασσοπόροι, προχωρήσαντες εις τήσ άγνωστους ταύτας χώρας, εξηρένησαν αὐτάς βαθιμηδόν· εις τούς άγώνας δέ και τήν ενέργειαν αυτών οφειλεται ή γνώσις του σχήματος του μέρους τούτου τής γῆς, τή οποίαν ήτο πάντη άγνωστον τῆ επιστήμη. Οι κορυφαίοι δέ των θαλασσοπόρων, αν γίνεται μνεία εις τήν ιστορίαν, είναι ο Ι. Καθώτ, ο Ούγος, ο Ουίλλουγβαϊ, οι άδελφοί Κορταρενδλ, ο Ίάκωβος Καρτιέ, ο Φορβίσερ, ο Ι. Δέβις, ο Βάρεντς, ο Υδσενς, ο Βαρφέν, ο Βέχριν, ο Νεάρν, ο Μακένζυ και ο πλοίαρχος Κούκ. Άνα πάσαν δέ αποδημίαν, εκτελουμένην μεταξύ μυρίων κινδύνων και ταλαιπωριών, εγένετο και νέα τις ανακάλυψις, διάφορος πολλακίς εκείνης αν επιδίωξαν.

Περί δέ τή τέλη τής δεκάτης ογδόης εκατονταετηρίδος δεν ειλῆ μόν λυθῆ ή δυσκολία, ειλῆν όμως προχωρήσει προς τήν λύσιν. Οι μόν ανακάλυψαν τήν εισαδον τής Πολικῆς θαλάσσης, οι δέ, καταβάντες τήν παρθλίαν τής άρκτικής Αμερικῆς μέχρι του πε-

πνευματικήν προπαρασκευήν τίνες άλλοι είνε οί άρμολιώτατοι έργαται και φυσικότατοι απόστολοι, εϊ μή οί καλώς κατηρητισμένοι διδάσκαλοι και οί καταρτιζόντες αύτους φίλόλογοι ; Σαφιστάτην τούτου απόδειξιν και άψευδες τεκμήριον τής ύψηλής έντολής τών διδασκάλων παρέχει ή ύπό τούδ άλλοφύλους ιστορία του έλλητισμοϋ, ήτις αναγράφει μακρότατον κατάλογον τών δαδούχων τής πνευματικής του έθνους παλιγγενεσίας από του εξ απορρήτων 'Αλεξάνδρου του Μευροκορδάτου, όστις και όδ διδάσκαλος και όδ συγγραφεύς και όδ προστάτης τών γραμμάτων έθηκε τον πρώτον σπινθήρα τής πνευματικής εξεργείσεως του έλλητικού γένους, μέχρι του Εύγενίου, του Αάμπρου Φωτιάδου, του Κοραή και άλλων πολλών, οίτινες συνεδαύλισαν την ήδη άνημεμένη πνευματικήν πυρκαϊάν, εξ ής άνέθορον ή πολιτική άνεξαρτησία τής 'Ελλάδος.

Έχω άκράδαντον την πεποιθήσιν ότι εις την ψυχην τών νέων διδασκάλων και φιλολόγων έμφωλεύει τοσοϋτον ζωηρόν τό συναίσθημα τής εθνικής άποκαταστάσεως και του μεγαλείου τής πατρίδος, ώστε περι την εκπλήρωσιν τής Ιεράς αύτών έντολής θέλουσιν άποδειχθή άξιοι διάδοχοι τών διδασκάλων του γένους. 'Απέριττοι και άνεπίδεικτοι, ήδονήν επίζητούντες ούχι έν τή δαφιλία τών ύλικών απολαύσεων, αλλά έν τή μελέτη τών πνευματικών θησαυρών τής αρχαιότητος και έν ταίς χρησταίς έλλείσι τής ίδίας αύτών ενεργείας και έν τή θεραπεΐα τών μεγίστων εθνικών συμπερόντων, αλληθείς Ιεραπόστολοι του έλληνισμού, θέλουσι δοξάση παρά τοίς πολλοίς τό ίδιον αύτών έργον και θέλουσιν έφελέκησιν τās εύλογίας τής ένδόξου ήμών πατρίδος.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΩΔΩΝΩΝ

Η άφείρεσις τών κωδώνων άποδίδεται κοινώς εις τούς Αίγυπτίους, οίτινες πρώτοι μετεχειρίσθησαν αύτους ίνα άγγέλωσι του 'Οσίριδος τās Ιερτάς φαίνεται όμως ότι και οί Κινέζοι μετεχειρίζοντο κωδώνων ήδη από του έτους 2604 π.Χ. Το έββαίον είνε ότι πανάρχαιον πράγμα είνε οί κώδωνες.

Ο 'Ααρών εΐχεν άπρητημένους από του άρχιερατικού αύτου ήματιού τριακοσίους εξήκοντα κώδωνας, ίτους δηλαδή προς τās ήμέρας του έναυτου, όδ λέγει Κλήμης ο 'Αλεξανδρέύς: «οί τε τριακόσιοι εξήκοντα κώδωνες οί άπρητημένοι του ποδήρους χρόνος εστιν έναύσιος.» Οί κώδωνες όμως αύτοι του 'Ααρόν ούδέν άλλο ήσαν εϊμή μικράι μετάλλιοι σφαιραι περιέχουσαι έντός αύτών βαρίδιον, τοιούτους δε κωδωνίσκους μεταχειρίζεται ένίστε έν τοίς Ιεροίς άμφοίς ή τε καθ' ήμάς και ή κατά την Δύσιν εκκλησία. Χρήσιν κωδωνίσκων έποιούντο κατά την λα-

τρείαν και μάλιστα την διονυσιακήν και οί άρχαίοι, ως και ο Θεόκριτος διαρρήδην που μαρτυρεί και τινα τών διονυσιακής ύποθέσεως σωζομένων αναγλύφων δεικνύουσι. Και περι τον τραχηλον τών ζώνων συνείθιζον οί παλαιοί να κρεμώσι κωδωνίσκους, όπως περίπου και τα νύν γίνεται, ήθεν και ή λατινική έκφρασις grævus linipapulali τοιοϋτον δε κωδωνίσκον εΐχεν άπρητημένον και του Σιληνού ο όνος. Ένίστε εκδύμου δια κωδωνίσκων και τής άσπίδος την λαβήν και τών θριαμβούντων τό άρμα και αύτους τούδ Πριάπου. Ο Θράξ 'Ρήσος εΐχεν άπρητημένους κωδωνίσκους και από τών φαλάρων τών ίππων του. Τούς μεγαλητέρους κώδωνας μετεχειρίζοντο οί τε 'Ελληνες και οί 'Ρωμαίοι εις τās αύτάς περίπου χρείας, εις ός και ήμεις τα νύν. Διά κώδωνος ήγγέλλετο τό ένοιγμα τών άγορών ή τών βαλκανείων, κώδων εξέγειρε τό πρώτ από του σπνου τούς δούλους, εκωδαιοφύρου δέ και οί επί τών τειχών τών πόλεων φρουροί. Προς δε αι νεκρικοί πομπάι ήγοντο προς τον ήγον κώδωνος, έπίσης δε ήχει δέν κώδων και ότε ήγετί τις κατάδικος ίνα ύποστή την εσχάτην ποιήν. Τοϋτον δε τον ήγον άκούων, παρά 'Ρωμαίοι, ο του Διδος φλαμέντας άπεμακρύνετο ίνα μή ήθελε μινύθ ήμβλέπων εις σώμα νεκρόν.

Από Κωνσταντινού του μεγάλου ήρχισε να εισάγηται εις την εκκλησίαν τό έθος τών κωδώνων, ύπερ ήμους δέν εκράτησεν εϊμή από τών χρόνων Παυλίνου του Νόλας έπισκόπου (409-434), ήθεν και οί κώδωνες ποίω τό πρώτον κατά την Δύσιν άνωμάσθησαν από τής πόλεως έν ή άρχιεράτευση ο Παυλίνος και campanæ, από του χαλκού τής Καμπανίας, ός τις ύπήρξεν ή πρώτη ύλη, εξ ής τότε οί κώδωνες κατασκευάσθησαν.

Είς 'Ρώμην εισήχθησαν κατά πρώτον οί κώδωνες εις τās εκεί βασιλικές άρχιερατεύοντες του Σαβινιανού (604-608), και τότε πρώτον εκράτησεν εις την πόλιν εκείνην τό έθος του να καλώνται οί πιστοί εις την εκκλησίαν δια τών κωδώνων ίνα παρασταθώσιν εις τās Ιεροτελεστίας, μάλιστα δε ίνα άκροασθώσι τών ώρών.

Έν έτει 640, Λούπος ο 'Ορλεάνης έπίσκοπος τυχών έν 'Αγνθίω (Sons), πολιορκουμένω τότε υπό του Κλοταρίου, εις μεγίστην παραχγήν ένέβαλε τούς πολιορκούντας, διατάξας να σημαύωσιν οί κώδωνες τής εκκλησίας του 'Αγίου Στεφάνου, και έστρεψεν ούτως αύτους εις φυγήν. Η χρησις τών κωδώνων δέν έγένετο κοινή εϊμή μετά διακείσια περίπου έτη.

Ηδη έν αρχή του Η' αϊώνος συνείθιζον έν 'Αγγλία να σημαύωσι τούς κώδωνας νεκρικά επί τή θανάτῳ χριστιανού. Μόνον δε κατά τον Θ' αϊωνα ήρχισε να γίνεται χρησις κωδώνων έν ταίς εκκλησίαις τής Ανατολής, άπσταλέντων τοιούτων

1. Ίδ. Θεολογ., Δ', 134, και τούς έρμηνευτάς, αΐόθι.

παρα τών Ένετών προς τον αυτοκράτορα Μιχαήλ τον Γ'.

Κατ' αρχάς μεν οί κώδωνες ήσαν μικροί, θραδύτερον όμως ήρχισαν βαθμηδόν να κατασκευάζωνιν αύτους μεγαλητέρους, αναλόγως του άξανομένου εκκλησιαστικού πλούτου ή του τών άφιερονόντων τούς κώδωνας λαϊκών. Τα νύν οί μέγιστοι και θαρύτατοι κώδωνες εΐσκεινται έν 'Ρωσία. Ο έν τῷ Κρεμλίω π.χ. ζυγίσει 201, 266 χιλιόγραμμα, ο του Τρότζκοϊ, 475,000, ο του 'Αγίου 'Υβάν 57,976 ήθεν οί κώδωνες ούτοι μένουσιν ακίνητοι και μόνον τό βόπτρον κινείται. Έν Γαλλία ο μέγιστος κώδων είνε ο τής Παναγίας τών Παρισίων, ζυγίζων 47,470 χιλιόγραμμα, παρ' ήμιν δε ο του 'Αγίου Σπυριδώνος έν Κερκίρα. Οί κώδωνες ύπέστησαν και διαγμουδς, εξ ών περιφημώτατοι είνε δύο' εις μεν έν τή Ανατολή και εις έν τή Δύσει. Και τον μεν έν τή Ανατολή γενόμενον διαγμύον καλώς γινώσκουσιν οί ήμύτεροι αναγνώσται. Μετά την έλωσιν δηλαδή τής βασιλίδος πόλεως υπό τών Τουρκων, οί κώδωνες άπηγορεύθησαν υπό του κατακτητού, και διαρκούσης τής δουλείας αϊ χριστιανικαί εκκλησΐαι έστεροϋντο κωδώνων.

Από τής ελληνικής μόνον επανάστασεως ήρχισε πάλιν οίονει λαθραίως να εισάγηται τό έθος εις τās πλείστας τών υπό τούς Τουρκους χριστιανικών επαρχιών. Τούς κώδωνας τότε άγενλήρωςαν οί 'Ελληνες δια τών γνωστών σημάτων ταύτα δε τα σημάντρα (μετάλλιοι πλάκες) φαίνεται ότι συνεχάλουν τούς πιστούς κατά την Ανατολήν και πριν ή εισαχθῃ ή χρησις τών κωδώνων. Ο δε κατά την Δύσιν διαγμύς τών κωδώνων, είνε ο επί τής Γαλλικής επανάστασεως γενόμενος, ότε δια ψηφίσματος τής 23 'Ιουλίου 1793 ώρισθη ίνα μόνον κώδωνα να έχη εκάστη ένορία, οί δε λοιποί να μετασχηματισθώσιν εις τηλεβόλα.

'Υπάρχει δε και εϋχή έν τή καθ' ήμάς εκκλησία προς εύλογίαν παντός νέου κώδωνος. Έν τή κατά την Δύσιν εκκλησία ή Ιερατελεστία προς εύλογίαν κώδωνος είνε πολύ σπουδαιοτέρα, ήθεν και έάπτισμα του κώδωνος κοινώς ονομάζεται. Και δη βαντίζεται δι' αγίασματος ο κώδων και χρίζεται δια του αγίου μύρου και θυμιάζεται και τό όνομα αγίου τινός λαμβάνει, παρόντος μάλιστα αναδόχου.

Οί Λακεδαιμόνιοι, όταν απέθνησκέ τις τών βασιλέων, συνείθιζον να κτυπώσιν επί χαλκών λεβήτων, νομίζοντας ότι ο ήχος του χαλκού απομακρύνει παν κακό. Η συνήθεια αύτη πολλήν έχει σχέσιν προς τās ένιαχοϋ παρ' ήμιν κεκανονισμένα του να σημαύωσιν οί κώδωνες δια τούς νεκρούς. Τό τοιοϋτον δε εξακολουθεϊ να γίνεται και έν τισι χώραις τό τών διαμαρτυρομένων θρησκευμα προαθεούσας, όιν έν 'Ολλάνδα και έν 'Ρωσία.

Οί Μωαμεθανοί δέν μεταχειρίζονται παντάπασι κώδωνας εις τούς μεγαρέδες αύτών, φοβούμενοι μή δ ήχος τών κωδώνων τρομάξῃ τās ψυχάς τών δικαίων έν τῷ παραδείσῳ. Δια τούτο δε άπηγόρευσαν την χρῆσιν τών κωδώνων και παρά τοίς χριστιανόις. Έν τή Κίνα οί κώδωνες είνε κυλινδρικοί τό σχήμα, δίδουσι δε οί Κινέζοι εις τούς κώδωνάς των περιεργα όνόματα' ο 'Απρητημένος, ο Τρώγων, ο Κοιμώμενος είνε τās όνόματα τριών κωδώνων του Πεκίνου. Μεταχειρίζονται δ' εκεί τούς κώδωνας ίνα σημαύωσι τās φυλακάς τής νυκτός. Ο μέγιστος κώδων του Πεκίνου ζυγίσει 42,700 χιλιόγραμμα. Τό βόπτρον τών κωδώνων κατασκευάζουσιν οί Κινέζοι εκ τίνος σκληροτάτου ξύλου (σιδηροξύλου), δι' ο και ο ήχος τών κωδώνων είνε έν Κίνα άθηνέστερος μεν, γλυκύτερος δε και άρμονικώτερος ή έν Εύρώπη. Οί έν Σίαμη κώδωνες είνε παρεμφερείς προς τούς έν Κίνα.

Και έν 'Ινδίακς ύπάρχουσι κώδωνες και κώδωνες παχύτατοι μάλιστα. Παρά τās παρόδας κρέμανται, διάφοροι τό μέγεθος, όλίγον ύπερ την γήν δέν έχουσι δε βόπτρον, άλλ' ήχούσι κτυπώμενοι έξωθεν δια κέρατος έλάφου, ή και δια ξύλου.

Μεταξύ τών κωδώνων, εις ός απέδθη θαυματουργός δύναμις, αναφέρεται ως εξοχώτατος ο περιβήτοος κώδων τής Βιλλέλας, όστις μόνος του εσήμαινε άλλοτε, όσάκις συμφορά τις έπηπείλει την 'Ισπανίαν. Ηκούσθη ο κένθημος ήχος του π.χ. άγγέλων τον θάνατον Φερδινάνδου του Καθολικού, του εϋσεβειστάτου εκείνου βασιλέως όστις εισήγαγεν εις την 'Ισπανίαν την Ιεράν εξέτασιν. Έκτοτε όμως ο δυσοϊώνιστος κώδων απώλεσε τό δώρόν του τό προφητικόν, και δέν ακούεται πλέον εϊμή όταν οί άνθρωποι τον κινώσι.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

22.—Αικει άποκαλωει τό θερμαντικόν άλλοτε μεν έλεύθερον, άλλοτε δε λυθάνον ;

Διότι πράγματι ύφίσταται μεταβολάς τινας, παράγον διάφορα άποτελέσματα.

Είσερχόμενον τό θερμαντικόν διαστέλλει και αύξάνει τον ήγον των σωμάτων καθώς και την θερμοκρασίαν των. Ός π.χ. όταν θέτωμεν βράδιον εκ σιδήρου έντός του πυρός, αϋτη έπιμκύνεται, ή δε θερμοκρασία της άνέρχεται. Τό θερμαντικόν τοϋτο καλεΐται έλεύθερον, διότι και τό θερμόμετρον δεικνύει την παρουσίαν του.

Άλλοτε όμως τό θερμαντικόν εισερχόμενον έντός των σωμάτων μεταβάλλει την μορφήν αύτων, από στερεάς εις υγράν, και εξ υγρής εις αέρ-

αίτιας δὲν εἰσέλθῃ ἀρκετὸς ἀήρ εἰς αὐτόν, εἴτε ἐξ οἰαζομένης αἰτίας ὁ προσφερόμενος αὐτῷ ἀήρ δὲν ἴσται καθαρὸς, ἀλλὰ μεμολυσμένος, πάντοτε αἱ συνέπειαι ἔσονται φοβεραὶ· τοσοῦτω δὲ φοβερώτεραι ὅσῳ ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ ἀδιαλείπτως ἐνεργεῖ καὶ αἰεὶ νέαν βλάβην προσθέτουσα. Ἰδίως ἐν τῇ συστατικῇ τοῦ ἀέρος εἶναι τὸ συντηροῦν τὰς λειτουργίας τῆς ζωῆς, τὸ δέξυόνον, ὅπερ εἰσπνεόμενον, καὶ διὰ τοῦ αἵματος εἰς τοὺς διαφόρους ἰστούς τοῦ σώματος μεταφερόμενον, ἀναλίσκονται ὑπὸ αὐτῶν καὶ μεταβάλλει οὐσίας τινὰς ἐξ αὐτῶν εἰς ἕτερον βαρῶν καὶ τὴν ἀναπνοὴν μὴ συντηροῦν ἀέριον, τὸ ἀνθρακικὸν δέξυ, ὅπερ καὶ ἐκπνέεται ἐκ τοῦ στόματος. Ἐννοεῖται λοιπὸν ὅτι ἐν δωμάτιῳ πανταχόθεν κλειστῷ, ἐν ᾧ ζῶσιν ἄνθρωποι, μετ' οὐ πολὺ θέλει ἐκλείπει τὸ δέξυόνον καὶ πλεονάζει τὸ ἀνθρακικὸν δέξυ, μὴ εὐρίσκων δὲ ὁ ὀργανισμὸς δι' ἐκείστης ἀναπνοῆς τὴν ἀρκοῦσαν τοῦ δέξυόνου ποσότητα, βλάπτεται καὶ φθείρεται ἢ ἂν ἡ στέρησις αὐτῆ διὰ χρόνου ἐξακολουθήσῃ.

Διὰ τοῦτο ἀνανεούσθω αἰεὶ ὁ ἀήρ δι' ἀνεώξεως θυρῶν καὶ παραθύρων καὶ κατ' αὐτὴν τὴν βροχὴν ἢ κακοκαιρίαν. Προτιμητέον δὲ πάντοτε τὸ παράθυρον τὸ πρὸς καθαρὸν καὶ εὐάερον τόπον βλέπον καὶ προτιμητέος διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ ἀέρος ὁ χρόνος, καθ' ὃν αἱ ἄμεσοι ἀκτίνες τοῦ ἡλίου δύνανται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιον. Ἐκτὸς ὅτι ὁ ἡλῖος παρέχει εἰς τὸ δέξυόνον τοῦ ἀέρος μείζονα ἐνεργητικότητα, εἶναι αὐτόδηλον ὅτι ὁ ὀργανισμὸς δεῖται φωτός. Καθὼς ὁ ὀργανισμὸς τῶν φυτῶν καταστρέφεται ἄνευ φωτός, οὕτω καὶ ὁ ἡμέτερος νοσεῖ ἄνευ αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο πρὸ πάντων παραγγέλλει ὁ ἰατρὸς τοῖς τρυφεροῦς ὀργανισμοῦς ἔχουσι, κίνησιν ἐν τῷ υπαίθρῳ καὶ ἐν ὥρᾳ εὐδαινηῇ.

B'

Ἐνίοτε δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ κατ' ἡμέραν ἀνανέωσις τοῦ ἀέρος τῶν δωματίων· ὁπόταν μάλιστα πρόκειται νὰ κατοικήσῃ δωμάτιον ὅπερ δι' ἀσθένειαν μακρὰν ἢ δι' ἀπουσίαν κατοίκων, διέμεινεν ἐπὶ πολὺ κεκλεισμένον καὶ ἀπέκτησεν ἢ μὴ ὁσμὴν τινὰ δυσάρεστον, δωμάτιον ἐν ᾧ ἄλλοτε εἶχε συμβῆ ἀσθένεια κολλητικὴ ἢ ἐπιδημικὴ ἢ θάνατος, ἢ ὅπερ δι' οἰονομήποτε λόγον παρέχει ὑποψίαν ἐπιβλαβῶν ἀναθυμιάσεων, τότε οὐ μόνον ἐπὶ μακρὸν δέον ν' ἀνανεοῦται ὁ ἀήρ ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ νὰ καταστραφῶσι τὰ αἰτία τῶν ἀναθυμιάσεων ἐκείνων, τὰ καλούμενα μιάσματα, ἅτινα εἶναι μικροσκοπικοὶ καὶ ἐπομένως καὶ καθ' ὁμὰδας ἀόρατοι φυτικοὶ ἢ ζωικοὶ ὀργανισμοί, προσκολλώμενοι εἰς τοὺς τοίχους, τὰς ὀθόνας, τὰ σκεύη, αἰωρούμενοι εἰς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ ἐπιδημιῶν πολλαπλα-

σιαζόμενοι. Διὰ σήψεως καὶ ζυμώσεως ἰδιαζούσης τὰ μιάσματα ταῦτα μεταδίδουσιν εἰς τὸν ὀργανισμὸν αἰτία ἀσθενειῶν, νόσων ἐπιπολαζουσῶν, ἅτινα δὲν δύνανται πλέον ἐν αὐτῷ νὰ καταστραφῶσι, προδιατεθέντι πρὸς τὴν νόσον. Εὐχερὴς ὁμοίως εἶναι, καθὰ ἡ πείρα διδάσκει, ἡ καταστροφή τῶν μiasμάτων καὶ ἡ ἀπ' αὐτῶν καθάρσις τοῦ ἀέρος, διότι ὑπάρχουσιν οὐσίαι μεταμορφοῦσαι αὐτὰ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν καὶ ὅπως τοῦτο ἤθελε γίνεαι διὰ τῆς καύσεως τῶν, ὥστε τὰ μένοντα λείψανα αὐτῶν εἶναι διὰ τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς ὅλως ἀκίνδυνα.

Δωμάτιον διαρκῶς ἡλιασμένον δὲν εἶναι μiasμάτων εὐεπίφορον, διότι ὁ ἡλῖος προσθέτων ἐνεργητικότητά τινα εἰς τὸ δέξυόνον τοῦ ἀέρος, διενεργεῖ οὕτω τὴν ὑποδειχθεῖσαν μεταμόρφωσιν. Ἀσφαλῶς δὲ καὶ τελειῶς καταστρέφονται ὑπὸ τοῦ χλωρίου, ἀερίου χρώματος φερωνόμου, πηγροῦ καὶ ἐν μεγάλῃ ποσότητι εἰσπνεομένου, τὸν θάνατον ἐπάγοντος διὰ τὴν ὀσμὴν μετ' ἧς μεταμορφοῖ καὶ καταστρέφει τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα. Ἐτοιμον μὲν δὲν εὐρίσκεται τὸ χλωρίον, ἀλλ' εὐκόλως δύνανται καὶ ἡ οἰκοδόποινα νὰ παραγάγῃ αὐτὸ ἐκ τοῦ εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῶν κηλίδων μελάνης, ὀπωρῶν, οἴνου ἐρυθροῦ καὶ σκωρίας θαύματα ποιούντος λευκαντικοῦ ἄλατος (τοῦ ὑποχλωριώδους ἀσβεστίου, calcaria chlorata τῶν φαρμακεῶν.) Ἄρκει ἐπὶ τοῦτω νὰ ἐκτεθῇ μικρὰ ποσότης τοῦ ἄλατος τούτου ὑγρῶν ὀντος διὰ τινῶν σταγῶν ὕδατος ἐπὶ πινακίῳ εἰς τὸ καθαριστέον δωμάτιον, ἵνα τὸ βραδείως ἀναδιδόμενον χλωρίον καταστρέψῃ τὰ μιάσματα καὶ τὰς δυσωδίας· ἡ δὲ μικρὰ οὕτω ἐκλυομένη ποσότης χλωρίου οὐδὲ βλάπτει καὶ τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα. Μετὰ 2-3 ἡμέρας τὸ δωμάτιον γίνεται κατοικήσιμον· τότε δὲ ἀπομακρύνεται πλέον τὸ πινακίον.—Καὶ δι' ἀθροωτέρου χλωρίου, ἰδίως ἐν ὥρᾳ χολέρας, καὶ πρὸ τῆς ἐνσκήψεως αὐτῆς ἔτι, ἢ ἄλλων ἐπιδημιῶν, τύφου κτλ., ὑποκαπνίζονται τὰ δωμάτια (ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ σκεύη καὶ ἐνδύματα.) Τότε δὲ ὑπέρβητος, ὑγιεῖς ἔχων πνεύμονας, ἐπιμελῶς ἀπὸ τῆς εἰσπνοῆς τοῦ χλωρίου προφυλαττόμενος, συνελθὼς δὲ βακῆς ἢ κολωνεῖου ὕδατος ὁσφραϊνόμενος, τίθῃσι μίγμα ὑπεροξειδίου τοῦ μαγγανίου καὶ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, ἐν πινακίῳ εὐρισκόμενον, ἐπὶ πυρᾶς ἀσθενοῦς ἐξ 1-2 ἀνθράκων ἢ ἄμμου προθερμανθείσης, καὶ κλείει πανταχόθεν τὸ δωμάτιον, ἀφοῦ προηγουμένως ἀπομακρύνῃ ἐξ αὐτοῦ πᾶν σκεῦος μετάλλινον, οὐτινος ἢ στιλπνότητι βλάπτεται ἐκ τοῦ χλωρίου. Μετὰ τινὰς δὲ ὥρας ἀνοίγεται τὸ δωμάτιον καὶ ἀερίζεται καλῶς.

Τοιοῦτοι ὑποκαπνισμοὶ παραγγέλλονται ἰδίως ἐν καιρῷ ἐπιδημιῶν πρὸς καταστροφὴν τῶν μiasμάτων.

A.